

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

This full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15205>

Please be advised that this information was generated on 2014-11-11 and may be subject to change.

Nieuwe Grondwet

Nieuwe Grondwetten horen bij of bij nieuwe Grondwetten horen revoluties, klapperende guillotines, vuurpelotons, guerillabewegingen, donkergebrilde dictators, concentratiekampen, referenda, op de troon gehesen of van de troon gestoten koningen, vlaggenwapper, saluutschoten, volksfeesten, gratie en amnestie, venijnige debatten in kranten en via vlugschriften.

Niets van dat alles in Nederland in 1983: wie interesseert zich voor de nieuwe Grondwet, waar lezen of lazzen we gepassioneerde debatten over de nieuwe grondslag van ons staatsbestel? Toch treedt deze maand een nagenoeg geheel herziene Grondwet in werking, na jaren arbeid van staatsrechtgeleerden, politici en ambtenaren. De nieuwe Grondwet sluipt binnen, stil en heimelijk, zonder bloedvergieten en fanfaregeschal. Zelfs de vakbonden en de organisaties voor de 'achtergestelde groepen' winden en wonden zich er niet over op met uitzondering van een enkele groepering (van militairen), die het oppergezag van de 'Koning' in de nieuwe Grondwet gehandhaafd, of die (Amnesty) de doodstraf grondwettelijk afgeschaft wilde zien.

Betekent deze passiviteit, deze gelatenheid dan dat de nieuwe Grondwet inhoudelijk weinig om het lijf heeft? Naar mijn oordeel inderdaad, in deze zin dat we rustig onder de oude, beproefde Grondwet hadden kunnen voortleven, zeker nu de ideeën inzake de gekozen formateur en de evenredige vertegenwoordiging in districten - terecht - historie zijn geworden.

Toch biedt de nieuwe Grondwet meer nieuws dan men op het eerste gezicht zou denken. Ik doe een greep: de delegatieterminologie van de nieuwe Grondwet zal weer aanleiding kunnen geven tot de vraag waar wetgeving ophoudt en uitvoering begint; de door de regering voorgestane mogelijkheid van horizontale werking van grondrechten kan voeren tot diep in de maatschappelijke verhoudingen ingrijpende wetgeving en jurisprudentie; het non-discriminatieartikel is voer voor advocaten; de vrijheid van arbeidskeuze zal de wetgever voor enorme afbakeningsproblemen met de vrijheid van beroepsuitoefening plaatsen; de opdrachten in de sociale grondrechten aan de wetgever zullen

wellicht deels een einde maken aan de oeverloze pseudowetgeving. De Eerste Kamer zal in de toekomst wellicht meer haar tanden laten zien, nu zij in haar geheel om de vier jaar wordt gekozen en aldus qua samenstelling meer up to date zal zijn; de centrale positie van de regering zal kunnen worden uitgehold nu de wetgever vrij is de vroegere grondwettelijke regeringstaken aan n'importe welk ander ambt toe te kennen; de gedecentraliseerde besturen zullen kunnen worden ingespannen in een web van aanwijzingen, richtlijnen en bevelen, nu vordering van medebewind niet meer bij algemeen werkend voorschrift hoeft te geschieden.



door
prof. mr.
C. A. J. M.
Kortmann
hoogleraar
te Nijmegen

Het monopolie van de gewone rechterlijke macht inzake burgerrechtelijke geschillen kan geheel te niet worden gedaan: de burgerlijke (en de straf)rechtspraak kan immers worden opgedragen aan elk gerecht, mits de leden daarvan maar door de Kroon voor het leven zijn aangeduid.

En hoe zal het gemeentelijk bestuur gaan functioneren zodra het kiesrecht voor ingezetenen niet-Nederlanders zal zijn ingevoerd? Zal er druk ontstaan om dit grondwettelijk ook mogelijk te maken voor de verkiezingen van provinciale staten en de Kamers?

Zeker, deze punten zullen de meeste burgers nu nagenoeg of volkomen koud laten. Maar als gevolg van de nieuwe Grondwet kunnen er langzaam maar zeker verschuivingen in de machts- en bevoegdheidsverdeling optreden die wij eerst over een aantal jaren als zodanig zullen herkennen en dan betreuren of toejuichen. Voor een grondwetsherziening geldt wat ook voor de wetgeving in het algemeen opgaat: zij kan niet alleen voorziene maar ook onvoorziene gevolgen hebben. Voor de nieuwe Grondwet geldt dit naar mijn oordeel in het bijzonder, daar de parlementaire behandeling slechts weinig aandacht 'van buiten' heeft gekregen. Weliswaar hebben de

voorstellen van de Proeve en van de Staatscommissie Cals-Donner vele commentaren uit de maatschappij opgeleverd, doch de nieuwe Grondwet en de daarop door de regering gegeven toelichting wijkt op vele punten van de genoemde voorstellen af. De grondwetsherziening is nagenoeg geheel buiten de maatschappij om tot stand gebracht.

Prof. F. J. F. M. Duynstee kwalificeerde de nieuwe Grondwet eens als een Grondwet van plastic. Plastic is vaak wegwerpmateriaal, maar ook weggeworpen blijft het een nagenoeg onafbreekbare stof.

De nieuwe Grondwet doet inderdaad aan plastic denken: clean, efficiënt, kil, zonder de franje en krullen die iets schoonheid kunnen geven. Ondanks dat gebrek aan schoonheid zal zij vermoedelijk een taaie Grondwet blijken: zelfs vergeten en weinig bewonderd zal zij telkens weer opduiken als een richtpunt op de woelige baren van de Nederlandse politiek. Te hopen is dat zij dan de goede richting wijst. ■

Woonlastendossier

Het NCIV (Nederlands christelijk instituut voor volkshuisvesting) heeft een 'woonlastendossier' samengesteld, waarin alle relevante teksten, uitgesproken of geschreven op en naar aanleiding van de hoorzitting over de woonlasten op 1 december staan afgedrukt. Verkrijgbaar bij NCIV, postbus 55, 3730 AB De Bilt, tel. 030-769911.